

Opintoseteliraportti

2022-2023

Jokihelmen opisto

25.3.2024

Jokihelmen opisto

Anu Hultqvist

Sisällys

1	JOKIHELMEN OPISTON OPINTOSETELI	2
1.1	Projektin nimi ja diaarinumero	2
1.2	Alkamis- ja päättymispäivämäärä	2
1.3	Hankkeen toteuttaja ja yhteyshenkilö	2
2	JOKIHELMEN OPISTO	3
2.1	Jokihelmen opiston koulutustehtävä	3
2.2	Opintoseteli-hankkeen eteneminen ja tulokset	4
2.3	Setelien jakautuminen kohderyhmittäin.....	5
2.4	Setelien jakautuminen oppiainealueittain	5
2.5	Hankkeen kustannukset	6
2.6	Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen.....	7

1 JOKIHELMEN OPISTON OPINTOSETELI

1.1 Projektin nimi ja diaarinumero

Vapaan sivistystyön opintoseveliaavustus 2022 – kohderyhmä maahanmuuttajat, työttömät, alhaisen pohjakoulutuksen omaavat, oppimisvaikeuksia kokevat sekä eläkkeellä olevat ja senioriväestö.

Diaarinumero 185/370/2022

1.2 Alkamis- ja päättymispäivämäärä

Alkämpäivämäärä 1.8.2022

Päättämpäivämäärä 31.12.2023

1.3 Hankkeen toteuttaja ja yhteyshenkilö

HAAPAVEDEN KAUPUNKI/Jokihelmen opisto
PL 40
86601 HAAPAVESI

Yhteyshenkilö:

Jokihelmen opisto

Vanhatie 45

86600 HAAPAVESI

Anu Hultqvist, rehtori

p. + 358 44 7591 244

email. anu.hultqvist@haapavesi.fi

Jokihelmen opisto sijaitsee Oulun läänin eteläosassa Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Jokihelmen opisto aloitti toimintansa 1.1.2008, kun Haapaveden kansalaisopisto ja Oulas-opisto yhdistyivät. Vuoden 2011 alussa opiston toiminta-alue laajeni koskettamaan koko Siikalatvan kuntaa, kun Kestilä ja Rantsila tulivat opiston palvelujen piiriin. Opisto palvelee kuuden kunnan alueen Haapaveden ja Oulaisten kaupunkien, Kärsämäen, Merijärven, Pyhännän ja Siikalatvan kuntien asukkaita, joita alueella oli nyt vuoden 2023 lopussa 23 522 henkilöä. Haapaveden kaupunki on opiston ylläpitäjä ja muut kunnat ovat sopimuskuntia kansalaisopiston toiminnassa. Jokihelmen opistossa opiskeli vuonna 2023 yhteensä 3312 netto-opiskelijaa (henkilöä), mikä on 14,1 % alueen koko väestöstä. Brutto opiskelijoita (sama opiskelija voi opiskella useammalla kurssilla) oli 12 864 henkilöä. Vuoden 2021 covid-19 virukseen liittyvien kokoontumisrajoitusten vaikutus opiskelijamääriin on nähtävissä vielä vuoden 2023 opiskelijamäärissä. Osa opiskelijoista ei ole palannut opiskelujen pariin. Vuoden 2022-2023 aikana seniorit olivat varovaisia ilmoittautumaan kursseille, koska pelkäsivät edelleen infektioita ja kokivat taloudellista uhkaa elinkustannusten nousun myötä. Kurssilaisten määrä on selkeästi laskenut poikkeusvuosien aikana.

Jokihelmen opistolla on tärkeä rooli väestön sivistyksen, hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäjänä sekä alueemme elinvoimaisuuden tukijana. Sosiaalisten kontaktien merkitys kansalaisopiston kursseilla on korostunut erityisesti koronapandemian aiheuttaman eristäytymisen vuoksi. Jokihelmen opiston opiskelijamäärä vaihtelee vuosittain. Jokihelmen opisto on joutunut korottamaan kurssimaksuja kuntaosuuksien vähenemisen vuoksi. Kurssimaksujen korottaminen on vaikuttanut suoraan opiskelijoiden osallistumiseen. Erityistä huolta kannoimme senioreista ja yksinäisistä, joille kansalaisopiston kurssit olivat olleet merkityksellisiä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, elinikäisen oppimisen, mielekkään tekemisen ja toisten ihmisten kohtaamisen paikkoja.

Tämän hankkeen opistoseteleillä voitiin kompensoida kurssimaksuja. Saamamme asiakaspalautteen perusteella kursseille osallistumisen myötä moni on saanut mahdollisuuden sosiaalisiin suhteisiin, elämyksiin, taiteeseen, elinikäiseen oppimiseen sekä itsensä kehittämiseen. Moni on löytänyt myös uuden harrastuksen itselleen.

2.1 Jokihelmen opiston koulutustehtävä

Ylläpitämisluvan mukaan Jokihelmen opisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten oppivaa ja aktiivista elämäntapaa, tukea kulttuuriin kasvamista, vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen elinvoimaa ja hyvinvointia sekä edistää alueen yhteisöllisiä voimavaroja. Koulutus painottuu taito- ja taideaineisiin, hyvinvointia ja terveyttä edistäviin

aineisiin, tieto- ja viestintäteknikkaan sekä kieli- ja kulttuuriaineisiin. Lisäksi opisto järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa koulutusta. (OPM Drno 219/532/2012).

2.2 Opintosetelihankkeen eteneminen ja tulokset

Opintosetelihanke onnistui opistossamme hyvin. Hankkeeseen saimme avustusta 11 000 €. Seteleiden hakuaika oli elo-marraskuun aikana 2022. Seteleitä haki yhteensä 517 opiskelijaa ja niitä jaettiin 440 kpl. Kaikki setelit tuli käytettyä. Opintosetelisalennukset myönnettiin kevään 2023 kurssimaksuihin. Setelien saajista valtaosa oli naisia 75 % (329 kpl) ja miehiä 25 % (111 kpl).

Setelin arvo oli 25 € ja seteleitä jaettiin 440 kpl = 11 000 € seuraavasti kunnittain:

Kunta	kpl
Haapavesi	133
Kärsämäki	46
Merijärvi	14
Oulainen	113
Pyhäntä	37
Siikalatva	97
Yhteensä	440

Setelit jaettiin sopimuskuntiin Jokihelmen opiston toimintaa ohjaavan sopimuksen mukaan kahden vuoden takaisten pidettyjen tuntien suhteella. Jakoperuste on tasapuolinen, oikeudenmukainen ja läpinäkyvä. Halusimme antaa koko avustuksen seteleinä mahdollisimman monelle hakijalle, joten näin ollen emme käyttäneet lainkaan avustusta opetusjärjestelyihin.

Setelit jaettiin aikuisopiskelijoille seuraavien kriteerien perusteella:

1. työttömät
2. maahanmuuttajat
3. alhaisen pohjakoulutuksen omaavat
4. oppimisvaikeuksia omaavat
5. eläkkeellä olevat sekä senioriväestöt yli 63-vuotiaat

Opistomme tiedotti opintosetelihankkeestaan kesällä ilmestyneessä opinto-ohjelmassa, www-sivuilla, paikallislehdissä ja kuntatiedotteissa. Hakemuksia oli kirjastoissa, kaupungin- ja kunnantalojen neuvonta- ja infopisteissä. Myös opettajat jakoivat niitä opetusryhmissään. Yhteistyötä tehtiin myös alueen Haapavesi-Venäjä-seuran kanssa sekä eläkeläis-, vammais- ja muiden tukiyhdistysten kanssa.

2.3 Setelien jakautuminen kohderyhmittäin

Kohderyhmä	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
työttömät	17	11	11	10	8
maahanmuuttajat	6	10	15	17	28
alhainen pohjakoulu	164	185	139	144	147
oppimisvaikeuksia	42	55	58	68	44
eläkkeellä olevat ja seniorit	133	189	227	211	213
Yhteensä	362	450	450	450	440

Suurin osa setelin saaneista olivat eläkkeellä olevia ja senioreita yli 63-vuotiaita (213 kpl). Toiseksi eniten seteleitä saivat alhaisen pohjakoulutuksen omaavia henkilöitä (147 kpl). On huomattava, että alueen väestön koulutustaso onkin maan keskiarvoa matalampi samoin kuin väestön tulotaso.

Työttömiä setelien saajia oli vain (8 kpl), mikä on aina ollut yllättävää, koska alueella vallitsee suuri työttömyys. Osa työttömistä käyttää hyväkseen Jokihelmen opiston työttömyysalennuksen 50% kurssimaksusta eikä siten hae opintoseteliä. Alueen kunnissa on käynnistynyt työttömiin kohdistuvia hankkeita, mikä voi vaikuttaa heidän hakeutumiseensa nyt vähemmän kansalaisopiston kursseille. Yhteistyötä on tehty ja olemme tiedottaneet Jokihelmen opiston monipuolisen kurssitarjonnan keinoista tukea työttömien työ- ja toimintakykyä ja motivoitumista itsensä hyvinvointiin ja kehittämiseen elinikäisen oppimisen periaatteen mukaan. Maahanmuuttajien määrä oli jatkanut kasvuaan edellisistä vuosista (28 kpl) ja määrä vain kasvaa Ukrainassa jatkuneen sotatilanteen vuoksi.

2.4 Setelien jakautuminen oppiainealueittain

Oppiaine	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Taitoaineet	174	177	179	174	151
Kieli- ja kulttuuriaineet	91	149	146	165	144
Tietoyhteiskunta-aineet	0	2	2	0	0
Liikunta ja urheilu	97	122	123	111	145
Yhteensä	362	450	450	450	440

Seteleitä käytettiin tasaisesti kaikkiin oppiaineisiin. Tietoyhteiskunta-aineisiin seteleitä ei käytetty lainkaan, vaikka tarve on taas lisääntynyt digitaitojen omaksumiseen sekä digitaalisten palvelujen käyttöönottoon. Toiminta-alueellamme on ollut muiden toimijoiden toteuttamia digitaitoihin kohdistuneita hankkeita, mitkä ovat osaltaan palvelleet eri kohderyhmiä.

Jokihelmen opisto ja opiston opiskelijat olivat erittäin tyytyväisiä opintoseteliavustusrahan saamiseen. Opintosetelit auttoivat kurssimaksun pienenemiseen ja monelle mahdollisuuden tutustua erilaisiin kursseihin ja löytämään uuden harrastuksen itselleen. Usealle avustus oli niin tärkeä alhaisen tulotason takia, etteivät olisi muuten pystyneet osallistumaan kursseille.

2.5 Hankkeen kustannukset

Hankkeen kustannukset 2022 – 2023 lukuvuoden ajalta jakautuivat siis seuraavasti opistomme kuntiin sekä kohderyhmittäin:

Kurssimaksu	
Haapavesi	3 325
Kärsämäki	1 150
Merijärvi	350
Oulainen	2 825
Pyhäntä	925
Siikalatva	2 425
Opetusjärjestelyt	0
Yhteensä	11 000

Kohderyhmä	Määrä	Kohderyhmään käytetty avustus 25 €/hlö
työttömät	8	200
maahanmuuttajat	28	700
alhainen pohjakoulu	147	3 675
oppimisvaikeuksia	44	1 100
eläkkeellä olevat ja seniorit	213	5 325
Yhteensä	440	11 000

Annoimme koko avustuksen seteleinä mahdollisimman monelle hakijalle. Opetusjärjestelyihin emme käyttäneet lainkaan avustusta.

2.6 Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen

Edellisvuosien tapaan Haapaveden kaupunki haki uudelleen opetushallitukselta opintoseteliavustusta myös lukuvuodelle 2023–2024 sekä 2024-2025. Tulevat avustukset tulemme jakamaan entisten hyväksi koettujen kriteerien perusteella. Kokemuksiimme perustuen pidämme opintoseteliavustuksia tärkeänä, sillä avustus on tukemassa ja edistämässä sekä alentamassa kynnystä osallistua kohderyhmäämme opiston kursseille varsinkin näinä haastavina aikoina. Tutkimuksin on osoitettu kansalaisopistojen vaikuttavuus sosiaalisten kohtaamisten ja vuorovaikutuksen edistäjänä, syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisijänä sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäjänä. Olemme tärkeä osa monen ihmisen arkea Jokihelmen opiston toiminta alueella. Monien opiskelijoiden taloudellinen tilanne on todella haastava nousevien elinkustannusten takia sekä tulevien hallituksen suunnittelempien leikkausten ja veronkorotusten vuoksi.

Maahanmuuttajia on kurseillamme ollut vuosi vuodelta enemmän. Heidän integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan pitää tukea koulutuksellisesti. Opintoseteli on tässä aktivoimisessa yksi oiva mahdollisuus. Lisäksi Jokihelmen opisto tekee yhteistyötä maahanmuuttajien rekrytoimiseksi erityisesti Haapaveden ja Oulaisten kaupunkien, Suomi-Venäjä-seuran, Haapavesi-Siikalatva seutukunnan sekä Haapaveden Opiston ja Ammattiopisto Jedun kanssa, joissa opiskelee maahanmuuttajataustaista väestöä.

Lisäksi tavoitteenamme on saada työttömiä aktiivisemmin mukaan kursseille. Kuntien työllistymishankkeiden kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää ja auttaa tiedon välittämisessä työttömille itsensä kehittämisen ja uusien elämänsisältöjen löytämiseksi. Koronarajoitusten helpottamisen jälkeen on tärkeää aktivoida senioriväestöä oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja virikkeelliseen elämään. Opintosetelillä on todella suuri merkitys heidän kaikkien osallistumisen mahdollistamisessa.